

Les 23 + les 24: "Spelen met stemklanken"

Uur: 100 min.

Materiaal:

- Grote A3 bladen
- Alcoholstiften
- Opnameapparatuur: dictafoon, laptop...
- Fragment: Stripsody van Cathy Bebarian

Bronnen:

- <http://www.vaneisden.nl/html/muzieklessen.html>

Verantwoording:

De leerlingen leren in deze les hun stem gebruiken op verschillende manieren. Ze komen tot de ontdekking dat alles wat je met je stem kunt doen, ook een soort van muziek is. Aan de hand van de opnames kunnen ze zichzelf bewonderen en waarderen. Ze ontdekken dat ze veel meer kunnen dan ze denken.

Doelen:

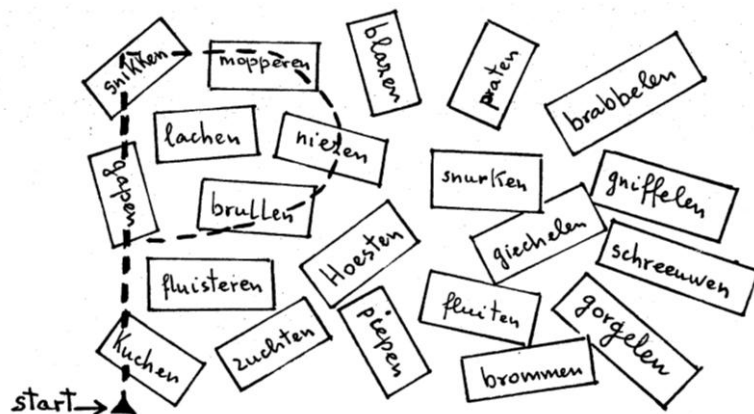
- Leerlingen kunnen zich bewust worden van de verscheidenheid van geluiden die de menselijke stem kan voortbrengen.
- Leerlingen kunnen de hedendaagse muziek appreciëren en er op een gepaste manier mee omgaan.

Inleiding:

- 1) De leerlingen krijgen de opdracht in ongeveer anderhalve minuut zoveel mogelijk geluiden te noteren die de mens met zijn stemapparaat kan maken (zingen, spreken...)
- 2) De leerkracht vraagt: "Hoeveel geluiden hebben jullie?" (Een leerling die er niet zoveel heeft, begint op te sommen. De leerkracht noteert ze op het bord.
"Wie heeft nog andere geluiden gevonden?" De leerkracht noteert verder.
- 3) De gevonden geluiden worden door de leerlingen met alcoholstiften op bladen papier geschreven. Op elk blad komt één geluid: luisteren, lachen, kuchen, grinniken, huilen, zuchten...

Midden:

- 4) De tafels en stoelen gaan aan de kant, zodat midden in het lokaal een open ruimte ontstaat (of naar een andere ruimte gaan kan ook!)
- 5) De bladen worden kriskras op de vloer neergelegd, zodanig dat ze goed leesbaar zijn. De klas gaat er omheen zitten (afb. 1)

- 6) De leerkracht legt uit: Het is de bedoeling dat een aantal van deze geluiden achtereenvolgens tot klinken gebracht moeten worden. 'Wie van jullie wil mij hiermee helpen?' Een leerling steekt zijn hand op. Die leerling heet: Pieter.

Het gaat als volgt: je moet de beginletter van je naam (dus de 'P') zo groot mogelijk over de middenruimte in de klas lopen. Telkens als je een blad tegenkomt, stop je en maakt dan het

geluid dat op het blad vermeld staat. Je mag niet langer dan 10 seconden op een blad staan. Sta je tussen de bladen: dan ben je stil. Je begint pas 5 seconden na het signaal dat ik gegeven heb. De leerkracht geeft een signaal. Hierna begint de leerling langzaam de beginletter van zijn voornaam over de ruimte te lopen. Bij elk blad dat hij op zijn weg tegenkomt, houdt hij halt en laat horen wat op het blad staat (Zie de afbeelding waar de leerling een hoofdletter P loopt). In dit geval zal Pieter achtereenvolgens kuchen, gapen, snikken, mopperen, niezen, brullen en nog eens gapen. Bij het tweede signaal stopt de leerling.

- 7) Daarna mag de ene helft van de klas het doen en nadien de andere helft. Het begin en einde zijn hetzelfde als bij 6). Het hele gebeuren wordt opgenomen.
- 8) De leerkracht maakt groepjes van maximaal 5 leerlingen. Opdracht voor ieder groepje: “Maak een klankstuk waarin minimaal 5 geluiden (= stemgebruik) voorkomen. Probeer het stukje met tekens (=grafische notatie) op een stuk papier vast te leggen”.
Tips: herhaal sommige geluiden en pas ook stiltemomenten toe.
- 9) Als de leerlingen niet eerder met grafische notatie gewerkt hebben, is het raadzaam samen met de leerlingen een notatie te bedenken voor een aantal geluiden. “Hoe zou jij dit opschrijven?” (op bord noteren en klassikaal bespreken)
De leerlingen gaan aan de slag. De leerkracht loopt rond en stimuleert.
- 10) Als de groepen klaar zijn met hun klankstuk gaan ze het voor elkaar presenteren.
Tip: neem de klankstukjes op, dat werkt zeer stimulerend!
Na de uitvoering volgt een korte nabespreking:
 - ‘Zaten er minimaal 5 geluiden in?’
 - ‘Was er sprake van herhaling?’
 - ‘Zat er voldoende spanning in?’
 - ‘Was de grafische notatie duidelijk?’

Slot:

Luisteren naar het fragmentje: Stripsody van Cathy Bebarian.
Welke geluiden gebruikt zij in haar stuk?